roztomilé ratlíky z psího útulku, „zavolám vám taxi za zvýhodněnou cenu, ano?“

Od hořícího břicha evidentně chytil plamenem i žaludek a Henry se vyzvracel do odpadkového koše před grandhotelem Pupp, Suzanne se za něj zastyděla, po jeho posledních odplivech mu však nabídla nejen svůj vyžehlený kapesník, ale i vlídné slovo.

(((•)))

Po deseti minutách cesty taxíkem vjeli do nějakého malého města, nic zajímavého, jen jakési industriální kulisy. Taxikářovy oči těkaly ve zpětném zrcátku.

„Odkud vy být?“ zeptal se skrz odraz.

„Londýn,“ odpověděla Suzanne stále trochu skleslá z komplikací zapříčiněných hloupou chybou, již teď zpětně přičítala svým zdravotním obtížím a nervozitě, kterou jí způsobuje především její muž.

Taxikář pokýval hlavou.

„Smrti věž!“ vyhrkl a lehce cukl volantem.

„Co prosím?“ zalekla se Suzanne

„Tady – Smrt!“ zvolal taxikář, a pak mumlal nějaké: „Eh, eh, smrt, eh.“

„Co prosím?“ nahnula se Suzanne dopředu, aby mu porozuměla.

Řidič namířil prst k oknu spolujezdce a ukázal na zvláštní, vysokou budovu z červených cihel s divnými okny, která stála za jakousi ohavnou továrnou.

„Věž smrti!“ dostal ze sebe taxikář.

„Věž smrti?“ zopakovala Suzanne.

„Jojo,“ potvrdil.

„Aha,“ přitakala, předstírajíc zaujetí.

„Uran!“ zvolal a snažil se pravou rukou napodobit pravděpodobně údery kladivem, ale protože musel do zatáčky přeřadit, brzy toho nechal a jen dlouze přemýšlel a posunkoval.

„Uran, bum, bum, smrt,“ doplnil svůj výklad a přihodil gesto s palcem dolů, na něž si vyšetřil čas mezi řazením z trojky na čtyřku. Za chvíli ze čtyřky přeřadil na pět, protože vyjeli z obce mezi husté zelené lesy.

„Hodně smrt tady.“

„Hodně smrti tady?“ zopakovala zas Suzanne.

„Jojo,“ vzdychl taxikář a bylo vidět, že hlouběji se do výkladu už pouštět nebude.

Po chvíli ticha se ozvalo její zdvořilé: „Děkujeme.“

Henry se velmi dlouze zadíval na Suzanne. *Děkujeme? Vážně? Děkujeme*? Musel jí to dát sežrat, samozřejmě jen ve své hlavě, navenek to na něm jako obvykle nebylo znát.

Dalších pět minut pokračovali v cestě skrze husté lesy, kolem starého, nejspíš železničního tunelu obrostlého mechem a křovinami, který vypadal jako kulisa z filmové pohádky, nalevo kolem obrovského rozbořeného domu, a poté zas kolem něčeho, co vypadalo jako továrna, a za další minutu už míjeli bílou ceduli s nápisem: JÁCHYMOV.

(((•)))

Průnik do útrob Jáchymova nezačal vůbec špatně, neboť Suzanne si hned všimla několika pěkných historických hotelů, a to pomohlo její náladě vystoupat až k hranici „téměř dobrá“. Taxi pokračovalo městem, silnicí, která se z údolí vinula do strmého kopce. Vypadalo to, jako by na tom vršku vylili gigantický barel asfaltu, a pramínek, který stekl dolů, nechali vyválcovat, zaschnout a podél něj postavili domy. Teď už to byly spíš barabizny. A čím

větší nadmořská výška, tím víc byly domy zdevastované. Tam na vrchu už, na rozdíl od údolí, Suzanne nezpozorovala žádné pěkné hotely, minuli jen hernu s automaty, malý obchod a… – počkat, nakonec se tam pro ni přece jen něco našlo – kostel a jedna krásná historická budova – ne, vlastně dvě, ta druhá, ještě hezčí, byla totiž schovaná za tou první.

Taxi zastavilo na parkovišti před kostelem. Stejně jako celé město, i tento plácek z asfaltu kopíroval velmi strmý terén, a protože taxikář zastavil kolmo k převýšení, vůz se výrazně naklonil doleva.

„Informace turista," obrátil se taxikář dozadu, a pak ukázal prstem na historickou budovu, kterou měli před očima. A skutečně někde tam u dveří bylo bílé písmeno i na zeleném pozadí, to světlo na konci tunelu plného křižovatek, rozcestí a zoufalých turistů.

Taxikář hbitě vyskočil z auta. Vlastně z něj téměř vypadl, neboť auto bylo právě na straně řidiče nakloněno z kopce dolů. A protože dveře musely v tom strmém svahu překonávat sílu gravitace, práskl jimi tak silně, až se vůz rozhoupal. Henry vyklouzl stejným způsobem, jen těmi dveřmi musel třísknout nadvakrát. Suzanne měla zcela opačný problém, neboť vystupovala směrem do kopce. I když jí Henry přispěchal na pomoc, se svou chronickou bolestí v kyčli to nezvládla, raději se po zadním sedadle dosoukala až k protilehlým dveřím, z nichž vypadla takovou rychlostí, že se zastavila až v pokleku.

Zpráva pro doktora Polaka: Všechno má rychlejší spád, než jsme čekali. Jsme přímo v Jáchymově. Reminiscenční terapie dosud nezahájena. Zatím jsme jen dokázali vystoupit z auta.

Henry se rozhlédl a na stráni u kostela uviděl řadu totálně vybydlených, polorozpadlých domů. Rozbitá okna, šedé a béžové mapy vzniklé v místech dávno spadlých říms a omítek z kdysi barevných a zdobených fasád. Kromě nich a taxikáře, který zmizel ve vchodu turistické kanceláře, tu nebylo živého člověka.

„Příroda je tu krásná a ten hotel dole v údolí, víš, který myslím, ten byl moc pěkný, ale tady nahoře… tady je to takové nepěkné, že?“ prohodila Suzanne a rozpačitě se rozhlížela kolem sebe. Henry musel uznat, že má pravdu, ovšem tady šlo o něco jiného. Byl zde. V Jáchymově. Břicho mu pořád hořelo, ale bylo to o kapánek lepší.

„Nikomu to neříkej, prosím,“ zašeptal.

„Že je to tu nepěkné? Nebo co…?“ Suzanne chvíli trvalo, než jí to došlo. „Jo o tom? Ano, jistě, jistě,“ pochopila a kývla. Henry věděl, že bude ráda, když o tom nebudou moc mluvit. Suzanne byla na nervy sama ze sebe, měla nalomené zdraví, a on jí jen nakládal. Tady si najednou uvědomil, jak je nespravedlivé, že i ona musí nést břemeno jeho problémů, a už i proto se jich nutně musí zbavit.

Z budovy, kde byl kromě turistických informací zřejmě i místní úřad, vyšel s řidičem ještě jeden muž, velmi mladý. Zastavili se na chodníku, občas se podívali směrem k těm dvěma u taxíku, pak zase hodili pohledem dolů do údolí a pořád něco řešili. Když už na sebe asi dvacetkrát souhlasně kývli, podali si ruce a oba vykročili směrem k parkovišti. Proč je taxikář odvezl až sem na kopec, když všechny lázeňské hotely byly v údolí, už bylo Henrymu jasné. Právě se stali součástí čachrů s drobnými úplatky za dohození hosta do hotelu. *Tak jakej pokojíček mi vyberete, vy šašci?*

„Tak jaký hotel nám doporučíte, pánové?“ zeptal se Henry nahlas s lehce jízlivým tónem.

„Hello, vy být z Londýn?“ zavolal poněkud nepatřičně familiárně mladý muž, který se vzápětí představil jako Menschik.

„Ano.“

„V Anglii já byl měsíc na práce! Učit se anglicky,“ pokračoval ten Menschik.

„Ach tak,“ zaujatě přikyvovala Suzanne.

„Hotely hodně plné, ale já najít pro vás místo," ujistil je.

Henrymu už to bylo úplně jedno, chtěl si lehnout, ale měl s sebou svou ženu a ta v hotelu, kde se jí nebude líbit, nezůstane. V neprospěch její vybíravosti ovšem hrála pozdní večerní hodina a jejich únava. Už byla skoro tma, a to snad i Suzanne vezme cokoliv.

Hotel, ve kterém taxikář dostal za dvojici Britů jako úplatek něco málo na benzin, patřil mezi ty velké a velmi pěkné. Z oněch budov, které Suzanne obdivovala z auta, to byla ta největší a nejhonosnější. Měli pokoje? Měli. Měli v nich postele? Měli. Měli lázně? Měli. Měli ve vodě radon? Měli. Nebylo tomu co vytknout. Navíc podle letáčku v nočním stolku sem ve dvacátých letech pravidelně jezdíval tehdejší prezident.

Spali špatně. Jako vždycky. Suzanne toho využila a dumala, jak zítra večer co nejlépe namixovat léky proti bolesti a na spaní tak, aby ji to nezabilo, ale jen jí hodně ulevilo, a Henry přemítal, zda se má pořád zabývat podělanou reminiscenční terapií podle doktora Polaka a své trauma ze sebe vyřvat, nebo se na to jednoduše vysrat.

(((•)))

Ráno. Na nočním stolku zadrnčel hotelový telefon. Henry otevřel oko a viděl, jak Suzanne pohotově zvedla sluchátko: „Prosím." Chvíle dlouhého naslouchání a posléze ještě delšího vymlouvání. „Aha. Procedury. Aha," kývala hlavou i se sluchátkem přiloženým na uchu a pro jistotu ještě několikrát zopakovala slovo procedura. Bylo to něco jako místní zaklínadlo. Lhala, občas něco zamluvila, použila spoustu frází, mnohokrát použila citoslovce porozumění, která prostřídala s afektovaným údivem, a zcela nakonec vytáhla majstrštyk všech výmluv – že prý se musí nejdřív poradit se svým

mužem. *Poradit se s partnerem – ha! – starej dobrej trik, když se chcete zbavit otrapů, kteří po vás něco chtějí.* Mohlo ji to ale napadnout dřív. Když zavěsila, Henry se dozvěděl , že z recepce poptávali jejich zájem o radonové procedury, neboť dle jejich slov „je úspěšný proces regenerace organismu závislý na pravidelné dlouhodobé docházce na koupele". Dále vstřebal informaci o povinném vstupním vyšetření u lázeňského lékaře, měření tlaku a o nutnosti učinit rozhodnutí, zda v hotelu zůstanou po celý lázeňský pobyt. *Nenávidím doktory.* Lékaře Henry vážně neměl rád, naháněli mu hrůzu, a tak se jim vyhýbal, jak jen mohl.

„Musíme okamžitě odjet," vypadlo z něj a sám byl přesvědčen, že to nesouviselo s ničím jiným než se zmíněnou povinností podstoupit lékařské vyšetření.

„Jseš si jistý?" zeptala se Suzanne se svou standardní dávkou empatie, ale taky trochu otráveně a zklamaně. „A co tamto?"

„Reminiscenční terapii, myslíš?"

Kývla.

„Jistě, jistě, máš pravdu," zaváhal, „už jsem tady, tak přece…" tápal v myšlenkách. „Tak víš co? Dojdu si to celé vyřídit teď hned. A pak hned můžeme odjet do…, víš kam."

„Kam?"

„Do Prahy třeba, je mi to jedno," zamumlal Henry a začal si házet těch pár věcí, co včera vyndal, zpět do tašky, dokud ho Suzanne nezastavila.

„Nech to, já to sbalím. Běž udělat to, co chceš udělat, jen se prosím včas vrať, v jedenáct se musíme z hotelu odhlásit."

„To stihnu," podíval se na hodinky. „Snad."

„Kdyby ne, tak na tebe počkám v hale. A víš vůbec, kam jít?"

Mlčky na ni mávl složenou mapou města, kterou včera sebral v hotelovém lobby.

„Někde se poptám."

„Zeptej se možná spíš někoho staršího, je to přece jen třicet jedna let," radila mu ještě, když odcházel. Zastavil se. Takhle když to vyslovila nahlas, znělo to komicky. *Je to jednatřicet let. Jednatřicet! Bude si to vůbec někdo pamatovat?*

Na ulici před hotelem nastal čas mapu rozbalit, ale Henry to neudělal, místo toho ji stočil do ruličky, křečovitě smáčkl v dlani, zabořil pohled do země a instinktivně vyrazil podél hlavní silnice nahoru do kopce. Pozoroval každý kamínek štěrku a našlapoval divně opatrně, jako by se pod ním ten kus asfaltu měl každou chvíli propadnout. Všechno v jeho těle se začalo svírat, svaly na krku ztuhly, šťávy se mu vracely zpátky do hrdla. Padalo na něj něco, co nedokázal pojmenovat. Možná to byl záchvat úzkosti. Ale nebyl si vůbec jistý, jestli si ho náhodou nepřivodil sám svým přesvědčením, že by se v takovém stavu nacházet měl. *Tyhle věci člověk přece neovládá, a i kdybych si za to mohl* sám, kdo mě *jako zastaví? Kdo? To je jedno. Co až to místo najdu, co vlastně udělám? Doktor Polak radil řvát. To se mu to, doktorovi, mluví v centru Londýna, ale jak mám řvát, když je tady takové ticho?*

Domy tam nahoře vypadaly ještě zchátraleji, než jak si je pamatoval ze včerejška. Tu rozmlácená okna, jinde prkny zatlučené okenice, některé budovy naprosto opuštěné. Konečně se začal rozhlížet kolem sebe, hodil by se mu někdo, koho by se mohl zeptat. Mladé do čtyřiceti let naprosto vyloučil. Určil si, že v době incidentu, tedy v osmašedesátém, by mělo dotyčnému být alespoň deset let, a proto potřeboval někoho staršího. A překvapivě nebylo těžké si vybrat. Nebylo totiž z čeho. Nikoho nepotkal. Nikoho. Lidí – nula. Tedy téměř nula, neboť v tu chvíli zrovna zaznamenal pohyb u autobusové zastávky. A skutečně, stála tam lidská bytost, žena, a přesně na jím určené věkové hranici. A navíc ji znal od vidění, byla to buď pokojská, nebo nějaká údržba z toho jejich hotelu.

„Dobrý den, promiňte, mluvíte anglicky?“ oslovil ji zdvořile.

„Trochu,“ odfoukla si ofinu ze zpoceného čela.

„Vy tady bydlíte dlouho?“

„Prosím, pomalu, nerozumět moc,“ zamračila se.

„Vy bydlet tu? Bydlet v Jáchymov?“ mluvil co nejjednodušeji a pomáhal si gesty.

„Já bydlet tady?“ ukázala na sebe.

„Ano?“

V jejích očích se v tu chvíli protnuly záblesky zděšení.

„Ne, ne, já nebydlet tady, ne, ne,“ zakroutila hlavou.

„Ne tady? Ne v Jáchymově?” opakoval Henry.

Hlavou kroutila dál, ovšem její zděšení vystřídala jakási katarze. Mávla dokonce rukou tak, jako kdyby se Henrymu povedl dobrý vtip.

„Ne, ne, ne, ne,“ smála se, „ne, ne, ne,“ opakovala dokola a podrbala se při tom na zádech, jako by ji tam něco svědilo, „ne, ne, ne.“ Trochu ztlumila výraz pobavení a dodala do něj zas špetku obav, až hrůzy. „Ne, ne. Já ...,“ mávla rukou k lesu, aby tak naznačila, že bydlí někde hodně daleko, „… Karlovy Vary.“

„Karlovy Vary, aha,“ pochopil Henry.

Zkrátka sem jen dojížděla za prací a myšlenka, že by tu snad mohla žít, se jí evidentně zdála nejen komická, ale i děsivá. Na svůj meziměstský spoj se dívala jako na přicházející spásu. Do autobusu naskočila neskutečně pohotově. Dveře s pneumatickým pohonem si ani nestačily odfouknout a hned se za ní rychle zaklaply. Hlavy cestujících za ušmudlanými okny pozorovaly Henryho jako skupinka zoologů, kteří zrovna vypouštějí opičí mládě narozené v zoo do volné přírody, jejich zvědavé a lehce ustarané obličeje zmizely až v oblaku tmavě šedého dýmu. Autobus odjel. Henry pohlédl nahoru do kopce a pak zas dolů z kopce. Stál tam jako na prostřední šprušli žebříku. Úplně sám.

Mapa, kterou stále žmoulal v ruce, začala nasávat pot z jeho ruky. Konečně ji rozbalil. Potřeboval, aby mu kartografie potvrdila jeho odhad tvaru půdorysu města. Měl pocit, že jsou to snad jen dvě řady domů kolem hlavní silnice, a podle mapy nebyl tak daleko od pravdy. Znovu ji sroloval. *Někde přece lidi být musejí*. Zabočil doleva, aby se zanořil do nějaké z vedlejších ulic. Z dálky zahlédl malý kostelík, který se krásně rýsoval na pozadí korun stromů. Svou soukromou „hru o člověka" ještě nevzdal, a tak se nepřestával ohlížet, aby mu náhodou neunikl nějaký náznak života. Když už stál před kostelíkem, došlo mu, že se dívá na hřbitov. Opět se rozhlédl na všechny strany. Směrem k vrchu se musel podívat ještě jednou. Přimhouřil oči, aby lépe zaostřily. Cosi se pohybovalo poměrně vysokou rychlostí z kopce dolů, to „cosi" brzy definoval jako cyklistu bez helmy nechávajícího se unášet setrvačností kol a užívajícího si proud vzduchu, obtékající jeho hlavu. Byl to ten chlap z informační kanceláře. Menschik. Nebo tak alespoň vypadal. Když prosvištěl kolem Henryho, i v té rychlosti se na něj stačil zatvářit stejně nepatřičně familiárně jako včera. Takže to musel být on. V tu chvíli se už ozvalo pískání a kvílení brzd, ukončené doprovodnými zvuky smyku asi dvacet metrů pod místem, kde Henry stál. Menschik se otočil, kolo chytil za řídítka a těch dvacet metrů si pěkně vystoupal zpátky.

„Hrob?" zeptal se. Jeho zvláštně důvěrný pohled zůstal nezměněn.

„Prosím?" nechápal Henry.

„Hrob mučení vězňů?" zeptal se ještě jednou.

Vzal Henrymu z ruky mapu, vysvobodil ji z tvaru ruličky, přičemž se lehce potrhala, a zabodl prst do místa s malými křížky. Hřbitov. Otočil mapu na vysvětlivky ve vícero jazycích a začal číst anglicky.

„Hrob umučených vězňů v jáchymovských dolech. Vy vidět?“ ukázal do textu. „A to být přesně tady! Uvnitř. Takový plot kolem. Kámen. Velmi pěkné. Nové!“

Henry evidentně nereagoval tak, jak si muž představoval.

„Vy nehledat hrob umučených?“

„Ne, já nehledat hrob umučených.“

„Já, že vy mít mapu s červeným pruhem. Tady…,“ a ukázal na anglický název mapy Jáchymov – Uranové peklo. „Tato mapa, ehm, značit místa o uranu, pracovních táborech a všechno o špatných věcech a smrti.“

Henry si prohlédl titulní stranu mapy i zadní část. Opravdu tam byl červený pruh s nápisem „Uranové peklo“, a vysvětlivky na zadní straně poukazovaly jen na hřbitovy, pomníky a místa pracovních táborů a uranových dolů.

„Je toho hodně. Tady v hřbitov být hrob umučených, památník obětem komunismu je u kostel,“ ukazoval na body v mapě, „tady v bývalý pracovní tábor být kříž za umučené skauti, něco být mimo město Jáchymov.“ Chvíli pátral, pak vytáhl tužku a začal do mapy psát: „Tady ta budova, to se jmenovat Ostrov,“ zakroužkoval město na malé mapičce vedle vysvětlivek. „Tam být věž smrti.“

„Věž smrti,“ zamumlal si Henry pro sebe. „Věž smrti? Tu znám. Jeli jsme kolem.“

„Ano?“ usmál se lehce Menschik „To velmi špatná místo, vězni drtit uran tam a potom být nemocní a umírat. Odtud vlaky s uran rovnou do Sovětský svaz. Na bombu. Tady čtěte text o tom.“

Henry přikývl, ale než stačil něco říct, muž pokračoval.

„Anebo vy jít do Horní Slavkov, tam hrob politických vězňů a kousek být taky pomník o pochod smrti. To být zase něco jiného. Být toho tady hodně v okolí.“

„Aha. To vidím. To je… ehm… víte, problém je, že já asi úplně nechtěl přesně tuhle mapu.“

„Jestli vy chtít mapu o stříbru, tolary, dolary? To být ale ta mapa s modrým pruhem. Modrý pruh. Vy máte s červeným pruhem, vidíte? To jsou ty umučení, hroby, uran a tak. Co vy chtít?“

„No, to já taky úplně nechtít, já chci prostě jen normální mapu!“

„Žádná normální mapa,“ zavrtěl hlavou Menschik. „Buď červená, nebo modrá,“ rozhodil rukama a pokračoval: „Já ale průvodce, můžu vám ukázat město. V Jáchymov být nejstarší lékárna v střední Evropa, mincovna na stříbrné tolary, muzeum, uranová štola vám ukázat, pak...“

„Děkuju, děkuju, zatím ne. Ale díky za nabídku.“

Henry už se ho chtěl zbavit, a tak na znamení ukončení konverzace stiskl rty, pokýval a s nádechem pokrčil rameny. Mladík z něj ale nespustil oči. Vyčkával. Henry věděl, že jakékoliv vyřčené slovo povede k dalšímu rozhovoru, a tak zkusil celý proces s pokrčením ramen zopakovat, což už Menschik nejspíš pochopil, protože konečně nasedl na kolo a odrazil se.

„Počkejte!“ zakřičel na něj Henry.

Muž zabrzdil špičkou a s úsměvem se otočil.

„Já jen… vy to možná budete vědět, před jednatřiceti lety se tady stala taková tragédie… britská turistka se propadla do země a už ji nikdy nenašli.“

Menschik se zamračil.

„Cože? Propadnout se? O tom já nikdy neslyšet,“ zavrtěl hlavou. „Před jednatřicet let já nebýt na světě, vím, že tady být hodně propadů, domy padat. Všude pod zemí být tisíc kilometrů chodby, i víc, a hodně jámy,“ snažil se alespoň nějak odpovědět. „Ale vím, že se tady propadnout benzinová pumpa, o tom lidi hodně povídat.“

„Ona byla člověk a nikdy ji nenašli, o tom by se přece mluvilo, ne? To není jen tak,“ naléhal Henry, jako by si mohl kladnou odpověď vynutit.

„Já dělat průvodce jen o prázdniny. Já tu zůstávat jen teď v létě, jinak normálně každé ráno já jezdit z Karlových Varů," bránil se Menschik a tentokrát stiskl rty a pokrčil rameny on.

Aha, nebydlel tu. Jak jinak, že? Tady přece nikdo nebydlí.

„Přijďte do infocentrum pro modrá mapa, ta mít kupon na slevu replika stříbrného tolaru. Suvenýr. Velmi pěkný."

Jasně a mapa s červeným pruhem má kupon na papírový model pracovního tábora. Henry mu sklesle mávl mu rozloučenou. Mladík třikrát zabral do šlapek, aby nabral rychlost, pak roztáhl nohy a svištěl dolů z kopce. Henry znovu nahlédl do mapy s červeným pruhem, ta už se vlhkostí lehce trhala a drolila. Jako první odpadla perforovaná část. Kupon na papírový model pracovního tábora.

Pohledem se vrátil ke vzrostlým stromům za vysokou hřbitovní zdí, zaposlouchal se do zpěvu ptáků a pozoroval, jak přelétají z koruny na korunu. Jeden z mála důkazů života v tomhle městě. Ten hřbitov byl kromě hotelu zatím to nejrušnější a nejživější místo, na které tady narazil. A pak ho uviděl. Seděl na špičce náhrobku převyšujícího zeď. Nebyl to sice havran jako v Londýně, ale jen vrabec nebo pěnkava, ale stejně.

Mám jít na hřbitov?

Henryho to zas táhlo mezi mrtvé. Koneckonců byl čtvrtek.

(((•)))

Tady to přece jen působilo přirozeně. Ta absence živého člověka. Kovanou bránou prošel do části hřbitova, jež byla náhrobky osázena jen řídce. Onen hrob, který podle mapy s červeným pruhem patřil mezi highlighty města, rozpoznal okamžitě. Byl kolem něj nízký plůtek a v kameni byly vytesány letopočty devatenáct set padesát až devatenáct set šedesát. Hrob umučených politických vězňů. Vzpomněl si, že Angelina otce zastřelili na útěku, a tak pa-

trně mohl tento kámen považovat i za jeho pietní místo. Poté, co v mapě nahlédl do vysvětlivek a přečetl si počet oněch umučených, mu došlo, že nepůjde ani tak o hrob jako spíš o památník. *Tady ta těla určitě nejsou. Nebo ano? Ne, to by musela být strašně velká díra do země. Určitě je to jen památník. A dost malej teda. Proč je to tak malý, když jde o tolik mrtvých lidí? I Angelin hrob v Londýně jsem nechal udělat třikrát tak velkej.* Jak tam stál před tím nenápadným kamenem, poprvé si uvědomil, jak silné má vlastně k tomuto městu vazby. Ano, Angela tu tragicky zemřela, její otec se tu ale i narodil, prožil mládí v některém z těch domů a až potom tu byl zabit. Takže čistě hypoteticky, kdyby měli s Angelou děti, byla by to obec, odkud pocházel jejich dědeček, což by za jiných okolností působilo vlastně docela roztomile. No, a kdyby bylo všechno, ale úplně všechno jinak, žádné lágry, žádný uran, nic, jezdili by sem třeba s Angelou čas od času na dovolenou. *No tak to by stačilo*. Henry opustil myšlenku na možnost existence dědy Kurze pro své imaginární děti a vyrazil zpátky k bráně. Konečně dostal chuť na to řvaní, co mu doporučil doktor Polak. Zařvat si na svět a na celý svůj život. Prošel zpět do přední části hřbitova, která byla hustě pokryta opravdovými hroby běžně zemřelých. Cítil se klidně a jistě. Tak trochu jako doma, takový ten pocit, jako když najdete Starbucks nebo KFC v Kongu. Jen jména na náhrobcích byla jiná než doma v Londýně, většina končila na -OVA a díky tomu mu dost splývala dohromady. Módním trendem zde byla spíše šedá žula, ale párkrát zaznamenal i černou leštěnou verzi, jakou koupil doma Angele. Stačilo pár pohledů na gravírované písmo a začal praktikovat všechny zvyky jako při svém londýnském hřbitování. Už zase trénoval odčítání, zjišťoval, v kolika letech kdo zemřel a srovnával to se sebou. Do hlavy se mu ale vloudila i jedna nová myšlenka – *jedno je umřít, ale skončit na hřbitově v takovýhle prdeli, to je skutečný životní selhání.* Zarazil se. Zpoza hřbitovní zdi zaslechl rachot motoru. A sotva vrčení

auta utichlo, uslyšel mluvit Suzanne. Nemohl rozeznat, co vlastně říká. Jak se ale její hlas přibližoval, porozuměl. Nadávala. Francouzsky. Kromě francouzských expletiv ale zaslechl i angličtinu, v níž evidentně vedla hektickou konverzaci s nějakou další osobou.

„Tady, tady my být. Všechno oukej!“ ozval se zpoza zdi mužský hlas. Opět Menschik.

„Merde!“ To bylo od Suzanne a neznělo to dobře. Henry ji potřeboval rychle uklidnit, ale k vstupní bráně to měl ještě daleko. Zakřičel a doufal, že bude slyšet.

„Tady jsem!“

Nebylo to dost nahlas.

„Tady jsem!!!“ zařval, jak nejvíc mohl. Zpětně mu došlo, že na hřbitovech se takhle hulákat asi nemá, ale pak si zas řekl, že tam přece nikdo, komu by to mohlo vadit, není, a tak se do toho opřel znovu a ještě víc.

„Tady jsem!!! Tady!!!“

„Co?“ ozval se její hlas.

„Za zdí jsem! Klid!“

„Jsi tam za zdí?“

„Ano.“

„Henry, prosím tě, co to… Hledám tě už hodinu! Mám kufry v taxíku! Proč jsi nepřišel?“ panikařila Suzanne někde v rozmezí tři metry doprava, tři metry doleva. Henry se opřel dlaní o omítku a nervózně ji začal odlupovat na odfouklých místech.

„Já… zdržel jsem se tady!“

Chvíli bylo ticho.

„Takže zase hřbitov, ano?“

Henry se rozhlédl. Zapřít se to nedalo.

„Ano!“ zavolal Henry a doufal, že tím to vysvětlil. Vlastně nebyl daleko od pravdy, Suzanne byla chytrá a za ty roky se k němu naučila chovat jako k pacientovi.

„Dobře, Henry. Je nějaký zvláštní důvod, proč jsi zapomněl na naši domluvu a zůstal místo toho na hřbitově?“ zeptala se polohlasem. Snažila se být klidná. Toho si na ní cenil.

Henry přirazil hlavu ke zdi, ukazováčkem odloupnul další kus omítky a podíval na sežmoulanou mapu v druhé ruce. Mohl by jí přece říct, že hřbitov je součástí naučné stezky na mapě s červeným pruhem. Ať se jde taky podívat na hrob umučených, ale to se mu zdálo pro rychlé pochopení až příliš komplikované.

„Můžeš mi to tedy vysvětlit, Henry?“

Něco říct musel. „Je přece čtvrtek!“ zařval.

V tu chvíli to na druhé straně utichlo. Smeč. Čtvrtek totiž opravdu byl, takže pro Suzanne šlo o naprosto vyhovující vysvětlení.

„Čekám v taxíku,“ dodala polohlasem. Henry sám pro sebe provinile přikývl.

To o tom čtvrtku zařval přece jen až moc nahlas, došlo mu. *Naštěstí tam, kde nikdo není, nikdo si ani nestěžuje.* To ano, pokud se ovšem nepočítala ta šedivá hlava vykukující zpoza jednoho náhrobku. Mužská hlava to byla. Henryho vůbec nenapadlo, že by se mezi těmi hroby mohl skrývat živý člověk. *Kde byl? To na tom hrobě snad ležel, nebo co?* Chlap se napřímil a už byla vidět celá postava. Tipoval ho tak sedmdesát pět let, což celý nepříjemný incident posunulo do pozitivní roviny, neboť právě našel pamětníka, který by mohl vědět, co se tenkrát Angele stalo. Henry sepjal ruce, poklonil se, udělal na dálku exaltovanou grimasu, jakože se omlouvá, ovšem posléze si nebyl vůbec jistý, zda to spíš nepůsobilo jako pozdrav před thajskou masáží. Stařík tam stál zaraženě a vůbec se nehýbal. Jeho pohled se ostře zabodl do Henryho. Po chvilce se sesunul dolů na kolena a opět zalezl za kamenný kvádr. Henry rozmýšlel, zda má po tomhle všem dost drzosti na to, aby se ho šel vyptávat, nebo jestli má co nejrychleji zmizet. Každopádně jediná úniková cesta ze hřbitova stejně

vedla po pěšince kolem toho muže. *Ne, rozhodně se ho vyptávat nebudu.* Pomalu a opatrně našlapoval po plochých kamenech, a když procházel těsně kolem klečícího starce, ještě jednou se pokusil omluvit prostřednictvím pokornějších a tlumenějších gest. Tomu člověku to bylo evidentně jedno. Z hlubokých vrásek na opálené tváři si vytvořil trojrozměrný model lhostejnosti. I když si Henry nepřál navázat oční kontakt, neodolal tomu, aby si ho neprohlédl. Měl celkem husté šedivé vlasy, na sobě záplatované montérky, přes které mu plandala hnědá kostkovaná košile, a kolem pasu připevněný kožený pás s nářadím. Klečel na kolenou a škrabkou se opakovaně bořil do vrstvy mechu na kamenné desce, z níž se tyčil podstavec s prázdnou kamennou vázou. Seškrabané cucky mechu odhazoval levou rukou do kýble, který spolu s ležící lopatou a obří konví s vodou zabíral celou šířku cestičky. Henry překážky opatrně překročil, lehce zavadil o kropítko, čímž konev sice posunul, ale naštěstí nepřevrhl. Zvukový efekt tření plechu o kámen ovšem způsobil navázání očního kontaktu. Henry neváhal a okamžitě ho rozvázal tím, že svůj pohled stočil na starcovy náramkové hodinky. *To už je dvanáct?* Pro jistotu zkontroloval ciferník svých hodinek, čímž se ujistil, že je teprve jedenáct. *Je jedenáct? Tak proč… ale sakra, je dvanáct!* Bylo opravdu dvanáct, Henry měl totiž stále londýnský čas. Tak proto ho Suzanne tak naháněla. Podíval se zpátky na starcovy hodinky. Ano, dávalo to smysl, bylo na nich opravdu dvanáct, a kromě toho to byly Henryho hodinky, ty, které si koupil ze své první výplaty. Přesně ty, co dal Angele na ruku před jejím odjezdem do Československa. Nebyly to samozřejmě ty konkrétní hodinky, ale úplně stejný typ, nebo hodně podobný. Detaily designu si nepamatoval. Zíral na ně už příliš dlouho, škubl sebou a pokračoval k bráně. Ještě naposled se otočil. Stařec se naštěstí nedíval. Dál shrnoval škrabkou mech, polední slunce

se opíralo do jeho šedivých vlasů a způsobovalo silné odlesky od zlatého písma na náhrobku. Stálo na něm

ANGELA KURZ, *1. 2. 1946 †21. 8.1968.

A byly to ty jeho hodinky. Přesně ty, co si koupil.

Ale to teď ještě nevěděl.

(((•)))

Obě dlaně přitisknuté ke zdi.

„Vy najít to?“ ozvalo se mu za zády, když vtom se nutně musel prudce předklonit.

„Vy nebýt oukej? Pardon, pardon!“

Henry právě podruhé vyprázdnil obsah svého žaludku. Hlavu držel nízko nad zemí, nemohl se otočit, ale i tak poznal, že je to zas Menschik. Významně vytrčil pravou ruku do strany. Ne snad, že by si chtěl potřást na pozdrav, ale aby dal pokyn k ústupu, neboť jeho situace vyžadovala těsné uzavření osobní zóny.

Mladík na toto znamení poodstoupil a odvrátil zrak.

„Promiňte, já… já jen, že vaše žena pořád čekat vás v taxíku.“

Henry, stále zlomený v pase, se dlaněmi opíral o lehce pokrčená kolena, jako když se běžec vydýchává po závodu. Pokýval hlavou, jako že rozumí naléhavosti situace.

„Už být ok? Potřebovat doktora?“

Teď pro změnu hlavou zavrtěl. Když se odvážil vzpřímit, rozhlédl se dokola. Nebylo to tak hrozné, jak si myslel, překvapivě se zvládl dostatečně vzdálit od všech hrobů a znesvětil jen hřbitovní zeď, u níž rostl plevel a mech. *Dobrá práce.*

K Menschikovu překvapení ale Henry nevyrazil ke vstupní bráně, ale zas zpět mezi hroby. Musel ten náhrobek vidět znovu.